

חידושו של מקרא

פרשת וירא

להחזירם למוטב, ועל אף שלא היו שם צדיקים נצלו במה שהם עצמם עשו תשובה, דלמה כאן לא מצינו כן, ולמאי בעינן דווקא צדיקים שיגינינו עליהם.

וגם מה יועיל שיגינינו עליהם אם לא שיחזרו הם עצמם הרשעים בתשובה, דלמאי בעינן להצילם אם לא ישובו מדרכם הרעה.

עוד צריך ביאור למה דווקא בחמישים צדיקים התחיל לבקש, ולמה מיד לא ביקש בשלשים או בעשרים או עשרה, דמה איכא בחמישים דווקא.

עוד צריך ביאור בשינוי הלשונות בפסוקים אלו, דבתחלה בעבור החמישים אמר הקב"ה ונשאתי לכל המקום בעבורם, ואילו גבי ארבעים וחמשה אמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה, ואילו נשאתי לכל המקום לא נאמר.

ועוד נשתנה הלשון אח"כ גבי ארבעים דנקט הכתוב לא אעשה בעבור הארבעים, וכן גבי שלשים נקט לא אעשה, רק ששם כתיב אם אמצא ולא כתיב בעבור השלשים, ולא נקט בשניהם לא אשחית, ומה החילוק בין לא אעשה ללא אשחית.

ישוב גבי עשרים כתיב לא אשחית בעבור העשרים, וכן גבי עשרה נקט הכי, כמו גבי ארבעים וחמשה דנקט לא אשחית, רק

ויאמר ה' אם אמצא בסדם חמישים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם: ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר: אולי יחסרון חמישים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה: ויוסף עוד לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים: ויאמר אל נא יחר לה' ואדברה אולי ימצאון שם שלשים ויאמר לא אעשה אם אמצא שם שלשים: ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' אולי ימצאון שם עשרים ויאמר לא אשחית בעבור העשרים: ויאמר אל נא יחר לה' ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה: וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו (יח, כו – לג).

בכל המשא ומתן של אברהם עם הקב"ה על הצלת סדום ועמורה צריך ביאור בכמה עניינים.

בתחלה צריך ביאור למה בעינן דווקא צדיקים בתוך העיר כדי שיגינינו על העיר, ולא די בצדיקים בעולם שיגינינו עליהם, ולמאי בתוך העיר דווקא אמר.

ובפרט יקשה למה לא שלחו הקב"ה לנסות להחזירם למוטב קודם שיענישם, וכפי שמצינו בנינוה ששלח הקב"ה את יונה

דנקט בהם 'בעבור' כמו גבי ארבעים, ומה
כוונת הכתוב בשינוי לשונות הללו.

ובשלמא גבי לשונות של אברהם נשתנו כמה
פעמים אל יחר לה' ואדברה, או הנה נא
הואלתי לדבר, או ויען אברהם ויאמר
אנכי עפר ואפר, דבזה ניחא לשונות
הלשונות, בדברי ריצוי איירי, ואין ראוי
לרצות כמה פעמים באותו לשון, וכך הוא
מדרך המרצה לרצות בכמה אופנים
ולשונות, אבל דברי הקב"ה דשינה
הלשונות קשה, וגם צריך ביאור משמעות
שינוי לשון הללו.

עוד צריך ביאור מהו דאמר הכתוב וילך ה'
כאשר כלה לדבר אל אברהם, דהרי מלוא
כל הארץ כבודו ולהיכן יש לו לילך, הרי
מקומו הוא בכל מקום.

ועוד קשה מה רצה הכתוב לומר בזה דוילך
ה', וגם כמה דאברהם שב למקומו, דלמאי
נכתב.

עוד צריך ביאור למה אחר שלא היו עשרה
הלך אברהם למקומו ולא הגין זכותו שלו
על אנשי סדום ועמרה, והרי בר' שמעון
בר יוחאי מצינו שאמר יכול אני לפטור
את כל העולם כולו מן הדין, וא"כ למה
אברהם לא יכל לפטור את אנשי סדום
ועמרה מן הדין, ועל אף שלא היו שם
צדיקים כלל, והרי הצדיק מגין על בני דורו.

ואולי יש לומר על פי מה שכתבנו בשנים
קודמות דכל תפלות אלו של אברהם על
אנשי סדום היו למען אשר יצוה את בניו
ואת ביתו אחריו, למען הביא ה' על
אברהם את אשר דבר עליו, והיינו ליתן
לבניו זכות וכוה להנצל באם יארע
שיחטאו הם, דעל ידי כוח תפלותיו כאן

ינצלו הם לכשיצטרכו לכך, ממילא על פי
זה נוכל לבאר גם המשך הכתובים כאן.

דלכך לא בא אברהם להחזיר את בני סדום
ועמרה למוטב, אלא בא לנסות להצילם גם
בלא תשובה, כדי שגם אצל בניו אפי'
באופן שחם וחלילה גם תשובה לא יעשו,
מ"מ יהא להם איזה פתחון פה וזכות
להנצל מן המשחית, ובזכות הצדיקים
שיגינו עליהם.

ולכך בתחלה ביקש בעבור חמישים צדיקים,
וכפי שביאר ברש"י הק' שרצה שיהיו
עשרה צדיקים בכל עיר מן החמשה ערים
שם, על כל עיר עשרה שיגינו עליהם,
ומשנוכח שאין שם ירד וביקש פחות
ופחות.

והיינו דדי בעשרה להגין על כל עיר לעצמה,
ולכך כשיש חמישים אזי ישא הקב"ה לכל
המקום בעבורם דהיינו על כל החמשה
ערים, אבל כשלא היה בטיקש בארבעים
וחמשה, דהיינו ד' מן הערים ינצלו כיון
שיש בהם עשרה, והעיר החמישית עליה
ביקש אברהם התשחית בחמשה את כל
העיר, היינו דעל אף שבה אין עשרה אל
תשחית בשביל חמשה החסרים את כל
העיר, והיות ובשאר כן היו עשרה חסכים
הקב"ה לא להשחית שום אחד מן הערים
אפי' דבאחד חסרים חמשה.

ואח"כ כשלא מצא ביקש בארבעים לכל
הפחות לארבע מן החמש ערים, ובשלשים
לכל הפחות לשלשה ערים, ולכך כאן נקט
הכתוב לא אעשה בעבור הארבעים וכן
גבי שלשים, ולא נקט לכל המקום בעבורם
כדלעיל, דהיינו דבאותם שיש עשרה לא
אעשה, אבל השחתה בשאר הערים אולי
כן יהא, דאולי לשאר הב' ערים באמת לא

חידושו

וירא

של מקרא

ביקש כאן, ולכל הפחות רובם ינצלו ג'
מתוך ה' ערים.

אבל כשראה דגם שלשים אין לא רצה אברהם שיושחתו ג' ערים ורק ב' ישארו, ולכך כאן כבר ביקש בעבור העשרים על כולם, והסכים עמו הקב"ה לא להשחית כלל בכל החמשה ערים אפי' בעשרים לבד, ואח"כ עוד העיז פניו יותר להצריך רק עשרה אחד על כל החמשה ערים יחד, וגם בזה הסכים עמו הקב"ה לא להשחית כלל בעבור העשרה, אבל כשגם זה לא מצא לכך כן השחיתם הקב"ה.

זהו מה שביקש אברהם כלפי סדום ועמרה, אבל אולי בשביל בניו כפי שהקדמנו בתחלה היה כאן בקשה נוספת סמויה, דלכך ביקש אברהם על צדיקים בתוך העיר, והיינו עשרה בכל עיר, דעשרה הוא האות יו"ד, דאולי בזה ביקש אברהם לרמוז דבתוך העיר היינו בתיבת 'עיר' האותו שבתוכה היינו האמצעית היא האות יו"ד, דרצה לבקש דבאיש ישראל דהיינו יו"ד, בזה יהא די ביו"ד אחד צדיק שיגן על הדור כולו, דלא אשחית בעבור העשרה היינו היו"ד, ולכך שפיר אמר ר' שמעון יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, דזהו בקשת אברהם דאצל בניו לא יהיו צריכים לעשרה צדיקים ממש ובתוך העיר עצמה, אלא די באות יו"ד שבתוך תיבת ה'עיר' היינו איש ישראל צדיק אחד בכל אותו הדור כדי לפטור כל הדור וכל העולם מן הדין.

וממילא בזה ניהא למה שב אברהם למקמו ולא המשיך עוד לבקש, דהגם דלסדום ועמרה הרשעים לא הואילו תפלותיו ומשום דלא נמצאו עשרה צדיקים שם, מ"מ לבניו הואילו תפלותיו שיהא די

בצדיק אחד יו"ד שיגן על כל בני דורו, ובזה השיג מבוקשו ולכך שב למקומו.

ואולי יש לומר דאפי' באיש ישראל פשוט גם איכא כאן רמז שלא ינזק, דהרי עמך כולם צדיקים, וזה כתיב כאן לא אשחית העבור העשרה היינו בעבור היו"ד, דהיינו כל אשר בשם יו"ד יכונה.

וזה דווקא באיש ישראל נאמר, אבל בסדום ועמרה לא נאמר בהם כן, והיות ובהם לא היו עשרה צדיקים לא הגין אברהם עליהם, דרק בישראל די במה שהוא ישראל כדי להצילו.

ואולי לכך גם כתיב וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם, דזה היה תכלית העניין שרצה הקב"ה שיתפלל אברהם על בניו וכפי שאמרנו לעיל למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, וברגע שהשיג מבוקשו וילך ה' היינו לשון שהמשיך לשאר ענייניו ומשום דכבר השיג מבוקשו, וזהו לדבר אל אברהם, דלכאורה קשה למה לא כתיב כאשר כלה אברהם לדבר אליו, דהרי אברהם הוא שביקש ממנו, אלא דבאמת לא בא הקב"ה לשמוע אל אברהם אלא לדבר אל אברהם, שרצה הוא שיבקש אברהם ממנו על בניו.

וזהו ואברהם שב למקומו, דהוא על עצמו לא ביקש הנחות אלו, אלא דשב למקומו, שהוא לעצמו כן חזר בתשובה לשוב למקומו היינו אל ה' אל כור מחצבתו.

ויעזור ה' שזכותו של אברהם יגן עלינו, וכפי שביקש הוא יתקיים בנו לא אשחית בעבור העשרה היינו כל יו"ד ויו"ד באשר הוא, ורק נזכה לשב למקומו לשוב אל ה' בתשובה שלימה אמן.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203
או למייל sh0533132203@gmail.com